

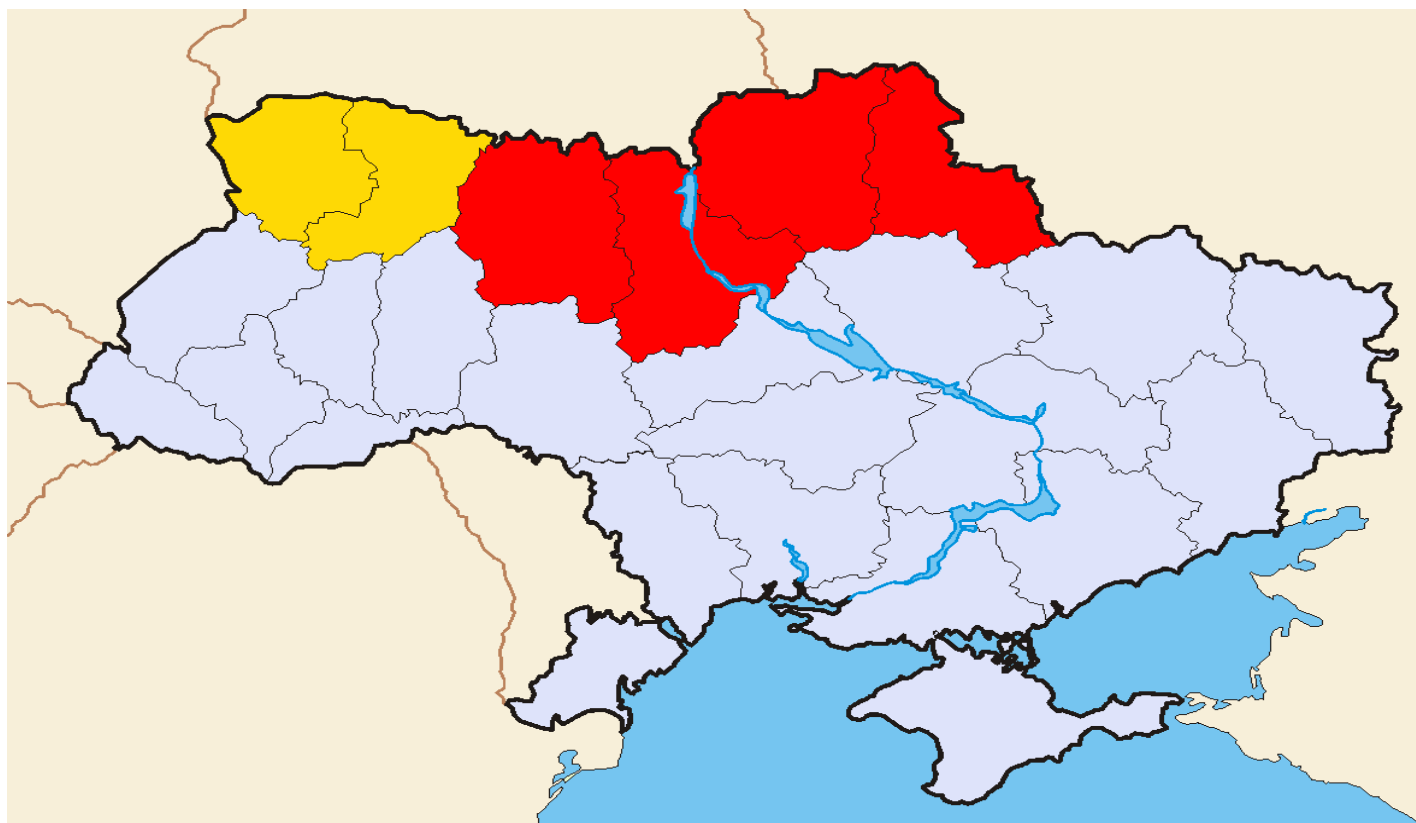
Діалект - це сукупність мовних особливостей, що характерні для усного мовлення людей, які проживають у певній місцевості.

Діалектизми - це слова, які вживають люди певної місцевості.

У сучасній українській мові виділяють три основні групи діалектів: північну, південно-західну та південно-східну.

Територія північних діалектів віддалена від південних умовною лінією, що йде на північ від Володимир-Волинського: Здолбунове - Житомир - Біла Церква - Корсунь-Шевченківський - Канів - Лубни і на захід від Сум до Суджі.

Південно-східні діалекти охоплюють територію більшої частини центральних (Київської, Черкаської, Полтавської, Харківської), південних і східних областей України (Луганської, Донецької, Дніпровської, Запорізької, Кіровоградської, Миколаївської, Херсонської, більшої частини Одеської та частини Сумської).

Південно-західні діалекти поширені в
південно-західній Україні.
Сюди входить і Закарпатська область.

Уривки з роману волинського письменника, який народився у Луцьку, Володимира Лиса «Століття Якова», де вживається волинський діалект.

1. «Поховали Івана за цвинтарною загорожею, без батюшки і одпіванія, і піп на проводи обходив неосвячену могилу. І мати його розтріпана ходила селом та просила людей подивитися, чи в річці Івана нима, бо вейшов, ой, вейшов, вин з могилок та зновика пушов топетися.»
2. «Добре, мамо, – сказала Улянка і, відвернувшись од Якова, до матері кинулася. – Добре, мамо, буде по-вашому, буде, як ви-те хочете, тільки й мені хай цеї, – на Петра й Тараса показала, – цеї приступники дадуть слово, що ніколи, ни теперка, ни завтра, ни пуслєзавтра, Яшка ни зачеплять...»
3. Та бре', куме, їй-Богу, бре', – сказав яось той же Федот. – Став би сам головний отаман з вами гувурети. Отакими, як ви-те, куме.

Уривки з роману
«Верховина» письменника
Марка Черемшини, який
народився у Снятині
Івано – Франківської
області, де вживається
карпатський діалект.

1. «Щось гейби запекло діда у серце, щось привиджується дідові, але він не хоче цьому вірити, аби комендант на його невісточку закусив зуби. Але тота його ґаздиня таки до очей йому того уповіла. Видко, межи ними був якийсь кодот через його невістку, видко, щось там коїться, та не знати що: чи комендант сам кинув око на невістку, чи гилить її комусь?»
2. «Ой, лишіт мене, вуйночки та вуечки годні, най би я свого Петра подогонила.»
3. «Зарікайся мід-горівку пити!»

ІНТЕРАКТИВ

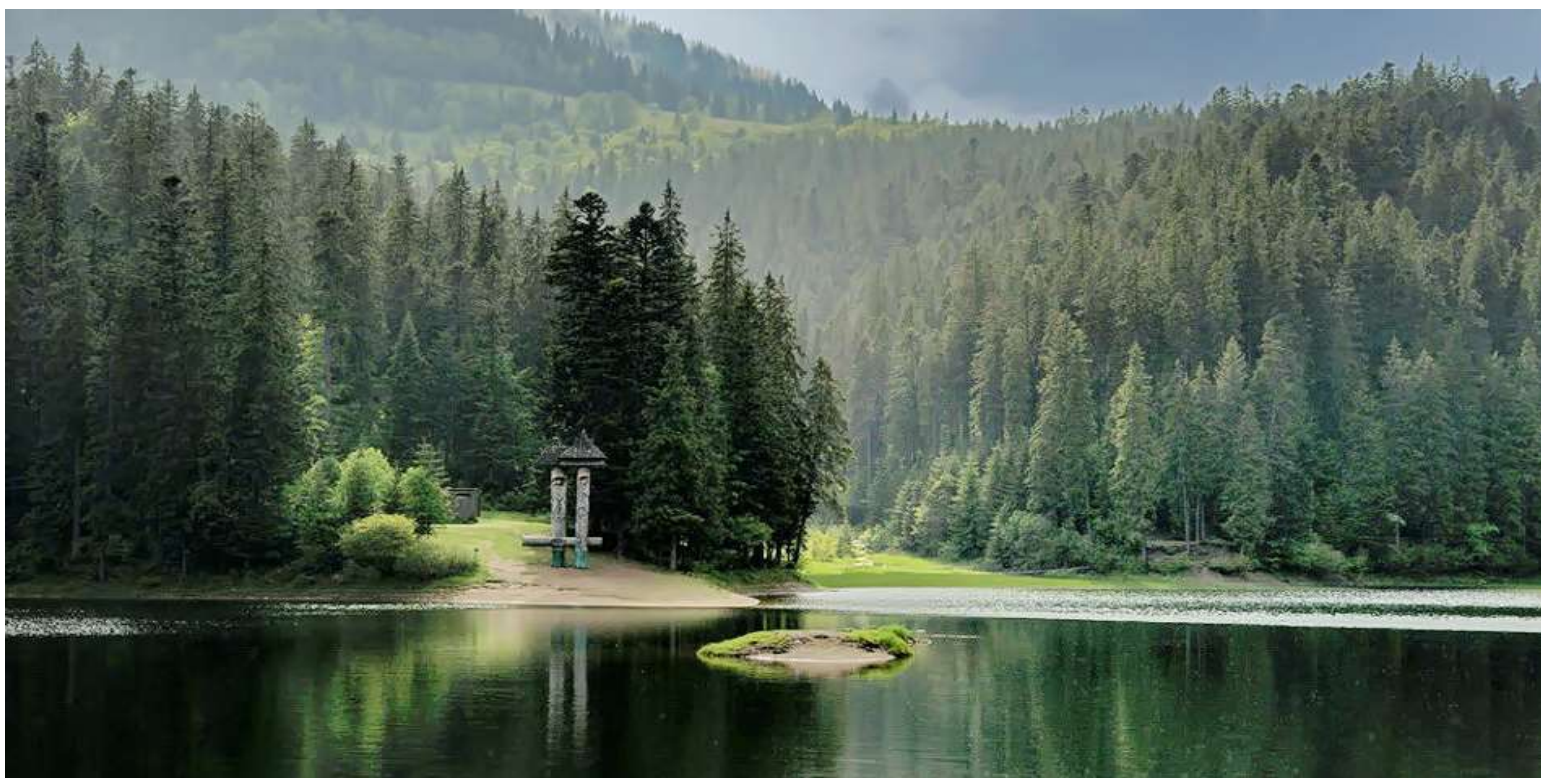
«ДІАЛЕКТИЗМИ ЗАКАРПАТТЯ»

Закарпатський діалект або закарпатські говірки – це один із найархаїчніших діалектів української мови. Він сформувався історично внаслідок того, що територія сучасного Закарпаття багато століть була на суміжжі кордонів та у складі різних країн. Відтак кожна влада і держава привносила в цей діалект запозичення зі своїх державних літературних мов.

Найбільше у закарпатському діалекті – угорських запозичень, бо за останні кілька століть територія сучасного Закарпаття найбільше часу (упродовж семи століть) перебувала саме у складі угорських державних утворень. Діалект мешканців Закарпаття суттєво відрізняється від літературної української мови. Сприймати його непідготовленим важко.

Бодай раз, але, мабуть, з кожним, хто відвідував Закарпаття, траплявся випадок, коли не до кінця було зрозуміло, що говорять місцеві. І це в будь-якому куточку найзахіднішого регіону України, а не тільки у місцях компактного проживання, до прикладу, угорців чи румунів, котрі розмовляють рідною мовою. Йдеться про випадки, коли начебто чуєш українську мову, знайомі наголоси та закінчення, проте частина слів малозрозуміла.

НЯНЬО

МАЦУР

КОСИЦЯ

КИНДИРИЦЯ, МЕЛАЙ

ПАРАДИЧКИ

ПОГАР

ПАЛИНКА

ПІКНИЦЯ

ПОТЯТКО

ТОПАНКИ, МЕШТИ

БАБОУКА

БАЛТА

ВІГАН

ВУЙКО

ГАРАДИЧІ

КАТРАН

КИСТИМЕН

КРУМПЛІ

КИЙЗЛИКИ

ЛАЙБИК

Закарпатський діалект є складовою основного туристичного продукту Закарпаття, задля нього сюди приїждять люди. Діалект, як і інші атракції Закарпаття, спонукає їздити в різні куточки регіону, бо вони абсолютно різні, в тому числі за говірками. І щоб скласти собі повну картину Закарпаття та досягнути його, треба побувати всюди, при чому не лише туристу, а й місцевим.

Сьогодні можемо говорити про певне нівелювання того первинного діалекту, який існував колись. Сьогодні він уже став значно олітературненим, однак діалект слугує засобом ідентифікації як у межах країни, так і регіону.

